

Etikk og forvaltning

- noen filosofiske og moralske utfordringer

Henrik Syse, forsker og filosof
tidl. leder for Corporate Governance-gruppen, NBIM
forsker ved Institutt for fredsforskning (PRIO)
Professor ved Oslo Nye Høyskole
E-post: syse@prio.org

Pensjonskassekonferansen
23. mai 2022

Should we care?

Egoisme eller verdiskapning?

Hva er etikk?

- Etikk handler om forskjellen mellom rett og galt, og om hvordan vi – gjennom både dannelsen og regler – identifiserer det som er rett.
- Noen deler av etikken er grunnleggende og prinsipielle, andre deler er mer pragmatiske og kulturavhengige.
- Basis: Menneskets verdighet, og økologiens bærekraft.
- Farer: Etikken blir noe veldig abstrakt, noe idealistisk og livsfjernt, eller noe som bare virker strengt og begrensende.
- Den store, positive muligheten: Etikken er med på å definere hvem vi er, og hvem vi ønsker å være. Det skaper stolthet, trygghet, mening og fellesskap.

Hører etikk og penger sammen?

- Selvsagt gjør de ikke alltid det: fristelser, grådighet, korrupsjon...
- Men: Vi *kan* søke et størst mulig overlapp, og lage et rettferdig rammeverk som setter grenser for korrupsjon og kortsiktighet.
- Veldig avhengig av tidsperspektiv!
- En harmoni mellom sunn etikk og god pengeforvaltning handler om både god moral og riktige reguleringer.
- Og husk: Det er mulig å ha *flere motivasjoner*.

Forvaltning som etisk ideal

- Å forvalte betyr å ta vare på noe som ikke er kun ens eget. Det handler om et ansvar.
- Vår tids miljøkriser og politiske kriser krever mennesker og institusjoner som er opptatt av å forvalte verdier – og da ikke bare pengemessige verdier.
- Vår forvaltning skal også ivareta rettsstat, demokrati og menneskelig verdighet.

Pensjonskassenes etiske ansvar

- En pensjonskasse har *ansvar*.
- Det betyr at man “står til svars” for det man gjør.
- En ansvarlig investor har både (a) et ansvar overfor kapitalens eier(e), b et ansvar for investeringenes konsekvenser, og (c) et “rolleansvar” innenfor investorfellesskapet.

Hvordan tenker en «ansvarlig investor»?

- Avkastningsmålet skal ikke primært være basert på et ønske om å berike seg selv eller noen få mennesker på kort sikt, men på et ønske om å sikre en god fremtid for alle de eierne som er avhengige av denne investorinnsatsen for at deres kapital ikke skal gå tapt.
- Dette inkluderer et ansvar for andre berørte parter («stakeholders») av investeringsvirksomheten.

Etikk vs. finans?

- Derfor er det ikke alltid *etikk kontra finans*, men snarere *etikk kontra etikk* som ofte utgjør problemstillingen.
- Avkastningsønsket er ikke i seg selv uetisk. Og store fravik fra avkastningsmålet er ikke etisk uproblematisk.

Hva kan gjøres i praksis?

- Bevisst plassering av midlene
- Stemmegivning
- Selskapskontakt
- Uttrekk eller filtrering
- Kontakt med myndigheter
- Læring av erfaring og forskning
- Offentlig kommunikasjon

Det nærsynte bildet

Det større bildet

Det største bildet

